

Seat No. : _____

XW-108

B. Ed. Sem.-II

April-2013

A-504 : Teacher in Emerging Indian Society

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : (1) તમામ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(2) વિકલ્પો આંતરિક છે.

1. (A) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 750 શબ્દોમાં આપો. 10

(1) પ્રયોજનવાદનો અર્થ અને સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી તદ્દનુસાર શિક્ષણના નીચેના મુદ્દાઓ સ્પષ્ટ કરો :

(1) શૈક્ષણિક હેતુઓ

(2) શૈક્ષણિક પદ્ધતિઓ

(2) શ્રી વિવેકાનંદજીના શૈક્ષણિક વિચારોને નીચેના મુદ્દાઓનાં સંદર્ભો ચર્ચો :

(1) શિક્ષણના ઉદ્દેશ્યો

(2) શિક્ષકની ભૂમિકા

(B) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 125 શબ્દોમાં આપો : 4

(1) વ્યવહારવાદનું શૈક્ષણિક મહત્ત્વ સ્પષ્ટ કરો.

(2) જહોન ડ્યુઈનાં શૈક્ષણિક વિચારો અંગે સમજૂતી આપો.

(3) ટૂંકનોંધ લખો : ગિજુભાઈ બધેકાનું શિક્ષણક્ષેત્રે પ્રદાન.

2. (A) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે 100 શબ્દોમાં આપો : 6

(1) 'મૂલ્ય એટલે જીવનરીતિમાં વણાયેલો વિવેક'. – કાકાસાહેબ કાલેલકરના આ વિધાનની સમજૂતી આપો.

(2) નૈતિક મૂલ્ય એટલે શું ? જીવનમાં નૈતિક મૂલ્યોનું મહત્ત્વ શું છે ?

(3) સાંસ્કૃતિક વારસાની જાણવણી માટે શિક્ષકની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરો.

XW-108

1

P.T.O.

(B) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 500 શબ્દોમાં આપો : 8

- (1) સંસ્કૃતિ એટલે શું ? સંસ્કૃતિનો અર્થ અને પરિભાષા જણાવી તેના લક્ષણો જણાવો.
- (2) અનૌપચારિક મૂલ્ય શિક્ષણ અભિગમ એટલે શું ? આ અભિગમ ઉપયોગી શાથી છે તે સ્પષ્ટ કરો.

3. (A) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 750 શબ્દોમાં આપો. 10

- (1) આંતરરાષ્ટ્રીય સમજની અગત્યતા ચર્ચા તેની સહાયક પ્રવૃત્તિઓની યાદી સઉદાહરણ આપો.
- (2) માનવસંસાધન વિકાસ સામેના પડકારો વિગતે જણાવો.

(B) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 125 શબ્દોમાં આપો : 4

- (1) સામાજિક પ્રગતિના કોઈપણ બે ઉદાહરણો સ્પષ્ટ કરો.
- (2) અંધ વિશ્વાસના કોઈપણ બે ઉદાહરણો આપી તેને દૂર કરવામાં શિક્ષકની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરો.
- (3) 'શિક્ષિત ભ્રષ્ટાચારીએ શિક્ષણની નીપજ છે.' – પ્રસ્તુત વિધાનના સંદર્ભમાં તમારા વિચારો સ્પષ્ટ કરો.

4. (A) નીચેનામાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોનાં ઉત્તર આશરે 100 શબ્દોમાં આપો : 6

- (1) રાષ્ટ્રીય એકતાની સંકલ્પના સમજાવો.
- (2) ભાવાત્મક એકતા લાવવા શિક્ષક તરીકે તમે શું-શું કરશો ?
- (3) 'બિનસાંપ્રદાયિકતા એટલે સર્વધર્મસમભાવ.' – વિધાન સમજાવો.

(B) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 500 શબ્દોમાં આપો : 8

- (1) 'રાષ્ટ્રીય એકતાના વિકાસમાં શિક્ષણ અને શિક્ષકનો ફાળો' આ અંગે નોંધ તૈયાર કરો.
- (2) બિનસાંપ્રદાયિકતાની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી બિનસાંપ્રદાયિકતા આડેના અવરોધો જણાવો.

5. નીચે આપેલ પ્રશ્નો માટે યોગ્ય વિકલ્પની પસંદગી કરી જવાબ આપો :

14

- (1) જહોન ડયૂઈએ _____ ચિંતક હતો.
- (a) પ્રકૃતિવાદી (b) આદર્શવાદી
(c) વ્યવહારવાદી (d) અસ્તિત્વવાદી
- (2) ગિજુભાઈએ _____ શિક્ષણમાં નોંધપાત્ર કામગીરી કરી હતી.
- (a) પૂર્વ પ્રાથમિક (b) પ્રાથમિક
(c) માધ્યમિક (d) ઉચ્ચ માધ્યમિક
- (3) મૂલ્ય એટલે _____.
- (a) ગુણવત્તા (b) મહત્ત્વ
(c) કિંમત (d) આપેલ બધા જ
- (4) શ્રીમદ ભગવદ્ગીતા એ _____ મહાકાવ્યનો એક ભાગ છે.
- (a) મહાભારત (b) રામાયણ
(c) ઉત્તર રામાયણ (d) વેદ
- (5) સંયુક્ત કુંટુંબજીવન એ ભારતીય સંસ્કૃતિની _____ સિદ્ધિ દર્શાવે છે.
- (a) સામાજિક (b) ભૌતિક
(c) આધ્યાત્મિક (d) નૈતિક
- (6) _____ પ્રકારનો રાષ્ટ્રવાદ કોઈપણ રાષ્ટ્ર માટે આત્મઘાતક સાબિત થઈ શકે.
- (a) સામાજિક (b) સંકુચિત
(c) વ્યાપક (d) (a), (b), (c) ત્રણેય પ્રકાર
- (7) રાષ્ટ્રીય કેળવણી પ્રથા _____ હોવી જોઈએ.
- (a) ઉત્પાદનલક્ષી (b) સમાજલક્ષી
(c) વ્યક્તિલક્ષી (d) એકપણ જેવી નહીં
- (8) શિક્ષિત વ્યક્તિ પરિવર્તનનો સ્વીકાર _____ થી કરે છે.
- (a) તત્કાલ (b) ધીમે
(c) થોડા સમય બાદ (d) વિલંબથી

- (9) સામાજિક પરિવર્તનની ચાવી _____ પાસે છે.
- (a) શિક્ષણ (b) સમાજ
(c) કુટુંબ (d) સરકાર
- (10) રાષ્ટ્રીય એકતા સામેના પડકારોમાંથી _____ પડકાર અવરોધક નથી.
- (a) કોમવાદ (b) ભાષાવાદ
(c) સંયુક્ત કુટુંબ વ્યવસ્થા (d) ધાર્મિક ઝનૂન
- (11) ભાવાત્મક ઐક્ય માટે સમગ્ર દેશમાં _____ ભાષાનું ચલણ હોવું જોઈએ.
- (a) અંગ્રેજી (b) રાષ્ટ્ર
(c) મરાઠી (d) બંગાળી
- (12) બિનસાંપ્રદાયિકતા એટલે _____
- (a) ધર્મનો અભાવ
(b) શાસન દ્વારા નિશ્ચિત કરાયેલ ધર્મનું પાલન
(c) બહુમતી દ્વારા સ્વીકૃત ધર્મનું પાલન
(d) સર્વધર્મ સમભાવ
- (13) દીને ઈલાહી ધર્મની સ્થાપના _____ એ કરી હતી.
- (a) જહાંગીર (b) શાહજહાં
(c) અકબર (d) હુમાયું
- (14) _____ પુસ્તકનું લેખન ગિજુભાઈએ કર્યું હતું.
- (a) મારા સ્વપ્નનું ભારત (b) દિવાસ્વપ્નો
(c) પંચતંત્રકથા (d) મહાભારત

XW-108

**B. Ed. Sem.-II
April-2013**

A-504 : Teacher in Emerging Indian Society

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

- Instructions :** (1) Attempt all questions.
(2) Write answer as per internal options.

1. (A) Write answer of any **one** question in about **750** words. **10**
- (1) Clarify the following points of Education by giving meaning and concept of pragmatism.
- (i) Aims of Education
- (ii) Methods of teaching
- (2) Discuss the educational thoughts of Swami Vivekanandji in the context of following points :
- (i) Objectives of Education
- (ii) Role of a teacher
- (B) Write answer of any **one** question in about **125** words. **4**
- (i) Clarify the educational importance of pragmatism.
- (ii) Explain the educational thoughts of John Dewey.
- (iii) Write a short note : Gijubhai Badheka's contribution in the field of education.
2. (A) Write any **two** answers of the following questions in about **100** words : **6**
- (1) 'Values means the description in our life-style'. Explain the statement of Kakasaheb Kalelkar.
- (2) What is ethical value ? What is the importance of ethical values in life ?
- (3) Clarify the role of a teacher in maintaining cultural heritage.

(B) Answer any **one** question in about **500** words : **8**

- (1) What is culture ? Give characteristics of culture by explaining the meaning and definition of culture.
- (2) What is informal value education approach ? Why this approach is useful ?

3. (A) Answer any **one** question in about **750** words : **10**

- (1) Discuss the importance of international understanding and make a list of subsidiary activities of it with examples.
- (2) Explain in detail about the challenges in human resource development.

(B) Answer any **one** question in about **125** words : **4**

- (1) Clarify any two examples of social reformation.
- (2) Give any two examples of superstition and clarify the role of a teacher in removing it.
- (3) 'Educated corrupted is a product of education.' Clarify your thoughts with reference to given statement.

4. (A) Answer any **two** of the following questions in about **100** words : **6**

- (1) Explain the concept of National-integrity.
- (2) What will you do as a teacher for bringing emotional integrity ?
- (3) 'Secularism means equality of all religions.' – Explain the statement.

(B) Answer any **one** question in about **500** words : **8**

- (1) Write a note on the 'role of a teacher and education in development of National Integrity'.
- (2) Clarify the concept of secularism and explain factors distracting secularism.

5. Choose the right option of the following questions :

14

- (1) John Dewey was a _____ thinker.
- (a) Naturalistic (b) Idealistic
(c) Pragmatist (d) Existentialist
- (2) Gijubhai has done notable work in _____ education.
- (a) Pre-primary (b) Primary
(c) Secondary (d) Higher-secondary
- (3) Value means _____.
- (a) Quality (b) Importance
(c) Price (d) All of the above
- (4) Shrimad Bhagvad Gita is a part of _____ poetry.
- (a) Mahabharata (b) Ramayana
(c) Uttar Ramayana (d) Veda
- (5) _____ achievement of culture is shown by joint family system.
- (a) Social (b) Materialistic
(c) Spiritual (d) Ethical
- (6) _____ type of nationalism is self-suicide for any nation.
- (a) Social (b) Conservative
(c) Broad (d) All of these
- (7) The national education system should be _____.
- (a) product centered (b) society centered
(c) individual centered (d) none of above
- (8) The literate person accept the changes _____.
- (a) rapidly (b) slowly
(c) after some time (d) delayed
- (9) _____ had keys of social change.
- (a) Education (b) Society
(c) Family (d) Government

- (10) _____ is not distracter for national integrity.
- (a) Communalism (b) Difference because of languages
(c) Joint Family System (d) Religious rigidity
- (11) _____ language should be used in whole country for emotional integrity.
- (a) English (b) National
(c) Marathi (d) Bengali
- (12) Secularism means _____.
- (a) lack of religion
(b) following religion decided by State
(c) following religion accepted by majority
(d) equality of all religion
- (13) _____ had established the religion of Din-e-Ellahi.
- (a) Jahangir (b) Shahjahan
(c) Akbar (d) Humayun
- (14) _____ was a book written by Gijubhai.
- (a) India as my dream (b) Divaswapno
(c) Panchtantra Katha (d) Mahabharat

_____

GujaratStudy.com

Whatsapp @ 9300930012

Send your old paper & get 10/-

अपने पुराने पेपर्स भेजे और 10 रुपये पायें,

Paytm or Google Pay से